

Załącznik nr 2: Lista wskaźników na poziomie projektu dla Działania 10.2

Wstęp.....	2
Wskaźniki produktu:	3
Wskaźniki rezultatu:	6
Wskaźniki projektowe:	10
Wskaźniki horyzontalne:	11

Wstęp

Główną funkcją wskaźników jest zmierzenie, na ile cel główny projektu zostały zrealizowane, tj. kiedy można uznać, że problem został rozwiązany (złagodzony), a projekt zakończył się sukcesem. W trakcie realizacji projektu wskaźniki powinny umożliwiać mierzenie jego postępu względem celów projektu. Wybór wskaźników projektu powinien być powiązany z typem realizowanego przedsięwzięcia i planowanymi działaniami, które Beneficjent zamierza podjąć w ramach projektu.

W ramach wniosku o dofinansowanie projektu Wnioskodawca określa odpowiednie wskaźniki służące pomiarowi działań i celów założonych w projekcie. Wskaźniki w ramach projektu należy określić mając w szczególności na uwadze zapisy niniejszego Regulaminu oraz *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*.

Wnioskodawca zobowiązany jest do monitorowania w projekcie wskaźników programowych określonych w RPO WD 2014-2020:

- a) Wskaźniki produktu: dotyczą realizowanych działań. Produkt stanowi wszystko, co zostało uzyskane w wyniku działań współfinansowanych z EFS. Są to zarówno wytworzone dobra, jak i usługi świadczone na rzecz uczestników podczas realizacji projektu. Wskaźniki produktu odnoszą się do osób lub podmiotów objętych wsparciem (zgodnie z definicją określoną w „Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020”). Wskaźniki produktu monitorowane są w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie (co do zasady za moment rozpoczęcia udziału w projekcie uznaje się przystąpienie do pierwszej formy wsparcia świadczonej w ramach projektu).
- b) Wskaźniki rezultatu bezpośredniego: dotyczą oczekiwanych efektów wsparcia ze środków EFS. Określają efekt bezpośrednio po zakończeniu udziału w projekcie i mierzone są do 4 tygodni od zakończenia udziału w projekcie. W celu ograniczenia wpływu czynników zewnętrznych na wartość wskaźnika rezultatu, powinien on być jak najbliżej powiązany z działaniami wdrażanymi w ramach konkursu.

Wskaźniki produktu:

W ramach Działania 10.2 dla wszystkich typów projektów określono poniższe wskaźniki produktu:

1. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie.

Jednostka miary: osoba.

Definicja wskaźnika: Liczba uczniów objętych wsparciem bezpośrednim w ramach programu z zakresu rozwijania kompetencji kluczowych oraz postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy. Wykazywać należy wyłącznie kompetencje, które zostały osiągnięte w wyniku interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego.

Zakres kompetencji kluczowych oraz typy szkół opisano w [Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020](#).

2. Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie.

Jednostka miary: osoba.

Definicja wskaźnika: Liczba nauczycieli objętych działaniami z zakresu doskonalenia kompetencji cyfrowych, w tym w zakresie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) oraz włączenia TIK do nauczania przedmiotowego.

Doskonalenie kompetencji cyfrowych nauczycieli odbywa się poprzez formy wsparcia, które wraz z typami szkół są opisane w [Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020](#)

3. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.

Jednostka miary: osoba.

Definicja wskaźnika: Liczba nauczycieli wychowania przedszkolnego, szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem, w programie.

4. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie.

Jednostka miary: sztuka.

Definicja wskaźnika: Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone do nauczania przedmiotów przyrodniczych lub matematyki poprzez doświadczenia i eksperymenty.

W przypadku objęcia wsparciem kilku szkół wchodzących w skład zespołu szkół, każdą szkołę z danego zespołu szkół, która uzyskała wsparcie bezpośrednio, należy liczyć odrębnie. W przypadku skierowania wsparcia do szkół filialnych, szkoła macierzysta i szkoły jej podporządkowane powinny być mierzone odrębnie.

Określenie przedmiotów przyrodniczych, warunki wg których odbywa się doposażenie pracowni przyrodniczych lub matematycznych oraz typy szkół/placówek systemu oświaty zostały opisane w [Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020](#).

Moment pomiaru wskaźnika rozumiany jest jako dzień dostarczenia sprzętu do szkoły.

5. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Jednostka miary: sztuka.

Definicja wskaźnika: Liczba szkół oraz placówek systemu oświaty wyposażonych w sprzęt, rozumiany jako pomoce dydaktyczne oraz narzędzia technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

W przypadku objęcia wsparciem kilku szkół wchodzących w skład zespołu szkół, każdą szkołę z danego zespołu szkół, która uzyskała wsparcie bezpośrednio, należy liczyć odrębnie. W przypadku skierowania wsparcia do szkół filialnych, szkoła macierzysta i szkoły jej podporządkowane powinny być mierzone odrębnie.

Standardy wg których odbywa się zakup sprzętu TIK oraz typy szkół są opisane w [Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020](#).

We wskaźniku możliwe jest wykazanie szkół i placówek systemu oświaty, które jedynie uzupełniają swoją bazę o pewne elementy wyposażenia, zgodnie z diagnozą i w celu uzyskania konkretnych funkcjonalności, o których mowa w [Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020](#). Moment pomiaru wskaźnika rozumiany jest jako dzień dostarczenia sprzętu do szkół i placówek oświatowych.

6. Liczba uczniów objętych wsparciem stypendialnym w programie.

Jednostka miary: osoba.

Definicja wskaźnika: Liczba uczniów szczególnie uzdolnionych, którzy otrzymali stypendia dzięki dofinansowaniu Europejskiego Funduszu Społecznego w zakresie określonym w

[Wytycznych w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020.](#)

Szczególne uzdolnienia uczniów dotyczą przedmiotów: przyrodniczych, informatycznych, języków obcych, matematyki lub przedsiębiorczości

We wskaźniku należy wskazać liczbę uczniów, którym zostanie przekazana pomoc stypendialną. Za moment pomiaru wskaźnika należy przyjąć np. moment podpisania umowy o przyznaniu pomocy stypendialnej pomiędzy uprawnionymi do tego osobami, datę wypłaty stypendium lub pierwszej transzy.

Uwaga:

Powyższe wskaźniki są obowiązkowe dla Działania 10.2, o ile Wnioskodawca realizuje formę wsparcia w ramach projektu, która przyczynia się do osiągnięcia wskaźnika zgodnie z powyżej przedstawioną definicją. Oznacza to, że jeżeli w projekcie przewidziano realizację form wsparcia, które mogą być monitorowane z wykorzystaniem powyżej wskazanych wskaźników, Wnioskodawca musi je wybrać z listy rozwijanej tworząc wniosek w SOWA. Ww. wskaźniki, o ile dotyczą projektu, należy wybierać wyłącznie z listy rozwijanej w SOWA, nie należy ich wpisywać ręcznie.

Dla każdego wybranego wskaźnika produktu należy określić wartość docelową, której osiągnięcie będzie uznane za zrealizowanie wskazanego w projekcie działania. Wartość bazowa dla wskaźnika produktu nie jest określana. Wartość docelowa dotyczy efektów działań zaplanowanych do realizacji w projekcie. Należy również określić źródła weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz jednostkę pomiaru i częstotliwość pomiaru.

Wskaźniki rezultatu:

W ramach Działania 10.2 dla wszystkich typów projektów określono poniższe wskaźniki rezultatu:

1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu.

Jednostka miary: osoba.

Definicja wskaźnika: Liczba uczniów, którzy dzięki wsparciu z EFS nabyli kompetencje kluczowe.

Kompetencje kluczowe oraz typy szkół zostały określone w [Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020](#). Fakt nabycia kompetencji odbywa się w ramach następujących etapów:

a) ETAP I – Zakres – zdefiniowanie w ramach wniosku o dofinansowanie lub w regulaminie konkursu grupy docelowej do objęcia wsparciem oraz wybranie obszaru interwencji EFS, który będzie poddany ocenie,

b) ETAP II – Wzorzec – zdefiniowanie we wniosku o dofinansowanie lub w regulaminie konkursu standardu wymagań, tj. efektów uczenia się, które osiągną uczestnicy w wyniku przeprowadzonych działań projektowych,

c) ETAP III – Ocena – przeprowadzenie weryfikacji na podstawie opracowanych kryteriów oceny po zakończeniu wsparcia udzielanego danej osobie,

d) ETAP IV – Porównanie – porównanie uzyskanych wyników etapu III (ocena) z przyjętymi wymaganiami (określonymi na etapie II efektami uczenia się) po zakończeniu wsparcia udzielanego danej osobie.

Kompetencja to wyodrębniony zestaw efektów uczenia się/kształcenia. Opis kompetencji zawiera jasno określone warunki, które powinien spełniać uczestnik projektu ubiegający się o nabycie kompetencji, tj. wyczerpującą informację o efektach uczenia się dla danej kompetencji oraz kryteria i metody ich weryfikacji.

2. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu.

Jednostka miary: osoba.

Definicja wskaźnika: Definicja kwalifikacji jest zgodna z definicją zawartą w części dot.

wskaźników EFS monitorowanych we wszystkich priorytetach inwestycyjnych dla wskaźnika

liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu. Fakt nabycia kompetencji będzie weryfikowany w ramach następujących etapów:

- a) ETAP I – Zakres – zdefiniowanie w ramach wniosku o dofinansowanie lub w regulaminie konkursu grupy docelowej do objęcia wsparciem oraz wybranie obszaru interwencji EFS, który będzie poddany ocenie,
- b) ETAP II – Wzorzec – zdefiniowanie we wniosku o dofinansowanie lub w regulaminie konkursu standardu wymagań, tj. efektów uczenia się, które osiągną uczestnicy w wyniku przeprowadzonych działań projektowych,
- c) ETAP III – Ocena – przeprowadzenie weryfikacji na podstawie opracowanych kryteriów oceny po zakończeniu wsparcia udzielanego danej osobie,
- d) ETAP IV – Porównanie – porównanie uzyskanych wyników etapu III (ocena) z przyjętymi wymaganiami (określonymi na etapie II efektami uczenia się) po zakończeniu wsparcia udzielanego danej osobie.

Kompetencja to wyodrębniony zestaw efektów uczenia się / kształcenia. Opis kompetencji zawiera jasno określone warunki, które powinien spełniać uczestnik projektu ubiegający się o nabycie kompetencji, tj. wyczerpującą informację o efektach uczenia się dla danej kompetencji oraz kryteria i metody ich weryfikacji. Wykazywać należy wyłącznie kwalifikacje/kompetencje osiągnięte w wyniku interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego.

3. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Jednostka miary: sztuka.

Definicja wskaźnika: Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie zakupione dzięki EFS do prowadzenia zajęć edukacyjnych z przedmiotów przyrodniczych lub matematyki.

Określenie przedmiotów przyrodniczych oraz typy szkół zostały opisane w [Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020.](#)

W przypadku objęcia wsparciem kilku szkół wchodzących w skład zespołu szkół, każdą szkołę z danego zespołu szkół, która uzyskała wsparcie bezpośrednio, należy liczyć odrębnie. W przypadku skierowania wsparcia do szkół filialnych, szkoła macierzysta i szkoły jej podporządkowane powinny być mierzone odrębnie.

Wykorzystanie doposażenia jest weryfikowane na reprezentatywnej próbie szkół objętych wsparciem w ramach RPO do 4 tygodni po zakończeniu ich udziału w projekcie w ramach wizyt monitoringowych przez pracowników Instytucji Zarządzającej RPO lub Instytucji Pośredniczącej.

W przypadku zakończenia udziału w projekcie w okresie ferii zimowych i letnich pomiar wskaźników powinien być dokonany z wyłączeniem ww. okresów.

4. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Jednostka miary: sztuka.

Definicja wskaźnika: Liczba szkół oraz placówek systemu oświaty wykorzystujących do prowadzenia zajęć edukacyjnych sprzęt, rozumiany jako pomoce dydaktyczne oraz narzędzia technologii informacyjno-komunikacyjnej, zakupiony dzięki EFS.

Typy szkół opisane są w [Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020.](#)

W przypadku objęcia wsparciem kilku szkół wchodzących w skład zespołu szkół, każdą szkołę z danego zespołu szkół, która uzyskała wsparcie bezpośrednio, należy liczyć odrębnie. W przypadku skierowania wsparcia do szkół filialnych, szkoła macierzysta i szkoły jej podporządkowane powinny być mierzone odrębnie.

Wskaźnik jest mierzony na poziomie beneficjenta do 4 tygodni po zakończeniu udziału w projekcie. Ze względu na wynikający z [Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020](#) wymóg osiągnięcia przez szkoły i placówki systemu oświaty funkcjonalności w okresie do 6 miesięcy od daty zakończenia realizacji projektu, wykorzystanie sprzętu TIK jest weryfikowane do 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie. Powyższy wymóg dotyczy wyłącznie szkół/ placówek systemu oświaty objętych wsparciem w ramach RPO, które w okresie 4 tygodni po zakończeniu udziału w projekcie nie osiągnęły funkcjonalności niezbędnych do wykorzystywania doposażenia do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Wskaźnik mierzony jest w ramach wizyt monitoringowych przez pracowników Instytucji Zarządzającej RPO lub Instytucji Pośredniczącej.

W przypadku zakończenia udziału w projekcie w okresie ferii zimowych i letnich pomiar wskaźników powinien być dokonany z wyłączeniem ww. okresów.

Uwaga:

Powyższe wskaźniki są obligatoryjne dla Działania 10.2, o ile Wnioskodawca realizuje formę wsparcia w ramach projektu, która przyczynia się do osiągnięcia wskaźnika zgodnie z powyżej przedstawioną definicją. Oznacza to, że jeżeli w projekcie przewidziano realizację form wsparcia, które mogą być monitorowane z wykorzystaniem powyżej wskazanych wskaźników, Wnioskodawca musi je wybrać z listy rozwijanej tworząc wniosek w SOWA. Ww. wskaźniki, o ile dotyczą projektu, należy wybierać wyłącznie z listy rozwijanej w SOWA, nie należy ich wpisywać ręcznie.

Dla wszystkich wskaźników rezultatu uwzględnionych we wniosku o dofinansowanie należy określić, na podstawie przeprowadzonej analizy problemu/problemów, ich wartości bazowe (czyli przed rozpoczęciem realizacji projektu) oraz wartości docelowe, których osiągnięcie będzie uznane za zrealizowanie celu projektu. Wartość bazowa określona dla wskaźników rezultatu nie jest wliczana do wartości docelowej. Wartości bazowe wskaźników powinny odzwierciedlać doświadczenie Wnioskodawcy w zakresie dotychczas zrealizowanych projektów i osiągniętych rezultatów, niemniej nie muszą ograniczać się tylko do działań zrealizowanych przez tego Wnioskodawcę (może dotyczyć również wsparcia pozaprojektowego), natomiast wartości docelowe wskaźników powinny odnosić się wyłącznie do projektu opisywanego we wniosku o dofinansowanie i określać cel, jaki Wnioskodawca chce osiągnąć dzięki realizacji projektu. Należy również określić źródła weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz jednostkę pomiaru i częstotliwości pomiaru.

Wskaźniki projektowe:

Ponadto, w ramach wniosku o dofinansowanie, Wnioskodawca może samodzielnie określić inne, dodatkowe wskaźniki specyficzne dla danego projektu, o ile będzie to niezbędne dla prawidłowej realizacji projektu (tzw. wskaźniki projektowe). Wskaźniki projektowe dla projektu muszą nosić inne nazwy niż ww. wskaźniki programowe i mieć inną definicję wskaźnika. Należy jednak zaznaczyć, że nieosiągnięcie wskaźników projektowych będzie mieć takie same konsekwencje jak nieosiągnięcie wskaźników z listy rozwijanej (tj. wskaźników horyzontalnych i programowych). W związku z tym wskaźniki projektowe powinny być dobrze przemyślane, a ich liczba nie powinna być zbyt duża. Należy pamiętać, że wskaźniki projektowe nie są obligatoryjne, ale mogą być niezbędne do prawidłowego rozliczenia efektów realizacji projektu (w szczególności w projekcie rozliczanym kwotami ryczałtowymi).

Do celu głównego projektu projektodawca powinien dobrać odpowiednie wskaźniki, produktu jak i rezultatu bezpośredniego, co umożliwi osobie weryfikującej część sprawozdawczą wniosku o płatność monitorowanie realizacji celu projektu. Wskaźniki określone w projekcie powinny spełniać warunki reguły CREAM, czyli powinny być:

- Precyzyjne – jasno zdefiniowane i bezsporne (C - clear);
- Odpowiadające przedmiotowi pomiaru i jego oceny (R - relevant);
- Ekonomiczne – mogą być mierzone w ramach racjonalnych kosztów (E – economic);
- Adekwatne – dostarczające wystarczającej informacji nt. realizacji projektu (A – adequate);
- Mierzalne – łatwe do zmierzenia i podlegające niezależnej walidacji (M – monitorable).

Do określenia wartości bazowej, wartości docelowej, źródła weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz jednostki pomiaru i częstotliwości pomiaru należy stosować zasady dotyczące odpowiednio wskaźników produktu lub wskaźników rezultatów.

Wskaźniki horyzontalne:

Ponadto, w ramach wniosku o dofinansowanie, Wnioskodawca zobowiązany jest wybrać (z listy rozwijanej) i monitorować (bez konieczności podawania wartości docelowej większej od 0) wszystkie wspólne wskaźniki produktu (tzw. wskaźniki horyzontalne) z listy WLWK, stanowiącej Załącznik nr 2 do „Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020”, tj.:

1. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Jednostka miary: sztuka.

Definicja wskaźnika: Wskaźnik odnosi się do liczby obiektów, które zaopatrzone w specjalne podjazdy, windy, urządzenia głośnomówiące, bądź inne rozwiązania umożliwiające dostęp (tj. usunięcie barier w dostępie, w szczególności barier architektonicznych) do tych obiektów i poruszanie się po nich osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi czy sensorycznymi. Jako obiekty budowlane należy rozumieć konstrukcje połączone z gruntem w sposób trwały, wykonane z materiałów budowlanych i elementów składowych, będące wynikiem prac budowlanych (wg. def. PKOB).

Należy podać liczbę obiektów, w których zastosowano rozwiązania umożliwiające dostęp osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi czy sensorycznymi lub zaopatrzonych w sprzęt, a nie liczbę sprzętów, urządzeń itp.

Jeśli instytucja, zakład itp. składa się z kilku obiektów, należy zliczyć wszystkie, które dostosowano do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Wskaźnik mierzony w momencie rozliczenia wydatku związanego z dostosowaniem obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w ramach danego projektu.

Do wskaźnika powinny zostać wliczone zarówno obiekty dostosowane w projektach ogólnodostępnych, jak i dedykowanych (zgodnie z kategoryzacją projektów z [Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020](#)).

2. Liczba osób objętych szkoleniami/doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych.

Jednostka miary: osoba.

Definicja wskaźnika: Wskaźnik mierzy liczbę osób objętych szkoleniami / doradztwem w zakresie nabywania / doskonalenia umiejętności warunkujących efektywne korzystanie z

mediów elektronicznych tj. m.in. korzystania z komputera, różnych rodzajów oprogramowania, internetu oraz kompetencji ściśle informatycznych (np. programowanie, zarządzanie bazami danych, administracja sieciami, administracja witrynami internetowymi). Wskaźnik ma agregować wszystkie osoby, które skorzystały ze wsparcia w zakresie TIK we wszystkich programach i projektach, także tych, gdzie szkolenie dotyczy obsługi specyficznego systemu teleinformatycznego, którego wdrożenia dotyczy projekt. Do wskaźnika powinni zostać wliczeni wszyscy uczestnicy projektów zawierających określony rodzaj wsparcia, w tym również np. uczniowie nabywający kompetencje w ramach zajęć szkolnych, jeśli wsparcie to dotyczy technologii informacyjno-komunikacyjnych. Identyfikacja charakteru i zakresu nabywanych kompetencji będzie możliwa dzięki możliwości pogrupowania wskaźnika według programów, osi priorytetowych i priorytetów inwestycyjnych.

3. Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami.

Jednostka miary: sztuka.

Definicja wskaźnika: Racjonalne usprawnienie oznacza konieczne i odpowiednie zmiany oraz dostosowania, nie nakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, rozpatrywane osobno dla każdego konkretnego przypadku, w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami.

Wskaźnik mierzony w momencie rozliczenia wydatku związanego z racjonalnymi usprawnieniami w ramach danego projektu.

Przykłady racjonalnych usprawnień: tłumacz języka migowego, transport niskopodłogowy, dostosowanie infrastruktury (nie tylko budynku, ale też dostosowanie infrastruktury komputerowej np. programy powiększające, mówiące, drukarki materiałów w alfabecie Braille'a), osoby asystujące, odpowiednie dostosowanie wyżywienia.

Do wskaźnika powinny zostać wliczone zarówno projekty ogólnodostępne, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień, jak i dedykowane (zgodnie z kategoryzacją projektów z *Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*).

Definicja na podstawie: [Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i](#)

[niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020](#)

4. Liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne.

Jednostka miary: sztuka.

Definicja wskaźnika: Wskaźnik mierzy liczbę podmiotów, które w celu realizacji projektu, zainwestowały w technologie informacyjno-komunikacyjne, a w przypadku projektów edukacyjno-szkoleniowych, również podmiotów, które podjęły działania upowszechniające wykorzystanie TIK.

Przez technologie informacyjno-komunikacyjne (ang. ICT – Information and Communications Technology) należy rozumieć technologie pozyskiwania/ produkcji, gromadzenia/ przechowywania, przesyłania, przetwarzania i rozpowszechniania informacji w formie elektronicznej z wykorzystaniem technik cyfrowych i wszelkich narzędzi komunikacji elektronicznej oraz wszelkie działania związane z produkcją i wykorzystaniem urządzeń telekomunikacyjnych i informatycznych oraz usług im towarzyszących; działania edukacyjne i szkoleniowe.

W zakresie EFS podmioty wykorzystujące TIK należy rozumieć jako podmioty (beneficjenci/partnerzy beneficjentów), które w ramach realizowanego przez nie projektu wspierają wykorzystywanie technik poprzez: np. propagowanie/ szkolenie/ zakup TIK lub podmioty, które otrzymują wsparcie w tym zakresie (uczestnicy projektów). Podmiotu, do którego odnosi się wskaźnik, w przypadku gdy nie spełnia definicji uczestnika projektu zgodnie z rozdziałem 3.3 [Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020](#), nie należy wykazywać w module *Uczestnicy projektów* w SL2014.

Podmiotami realizującymi projekty TIK mogą być m.in.: MŚP, duże przedsiębiorstwa, administracja publiczna, w tym jednostki samorządu terytorialnego, NGO, jednostki naukowe, szkoły, które będą wykorzystywać TIK do usprawnienia swojego działania i do prowadzenia relacji z innymi podmiotami.

W przypadku gdy beneficjentem pozostaje jeden podmiot, we wskaźniku należy ująć wartość „1”. W przypadku gdy projekt jest realizowany przez partnerstwo podmiotów, w wartości wskaźnika należy ująć każdy z podmiotów wchodzących w skład partnerstwa, który wdrożył w swojej działalności narzędzia TIK.

Uwaga:

Wskaźniki horyzontalne wymienione w powyżej są obligatoryjne dla każdego naboru i dla każdego projektu. Ww. wskaźniki, należy wybierać wyłącznie z listy rozwijanej w SOWA, nie należy ich wpisywać ręcznie.

We wniosku o dofinansowanie należy określić, w jaki sposób i na jakiej podstawie mierzone będą wskaźniki realizacji celu poprzez ustalenie źródła weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz częstotliwości pomiaru. Dlatego przy określaniu wskaźników należy wziąć pod uwagę dostępność i wiarygodność danych niezbędnych do pomiaru danego wskaźnika.

Szczegółowe informacje dotyczące wskaźników znajdują się w Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 zamieszczonej na stronie: <https://www.generator-efs.dolnyslask.pl/> w zakładce „Pomoc”.